

**prof. PaedDr. Lenka Pasternáková, PhD., MBA**

**Ústav pedagogiky, andragogiky a psychológie, Fakulta humanitných a prírodných vied  
Prešovskej univerzity v Prešove**

## **OPONENTSKÝ POSUDOK NA HABILITAČNÚ PRÁCU**

**Meno uchádzač: Ing. Jaromír Novák, PhD.**

**Názov habilitačnej práce: *Ciele a obsah ekonomického vzdelávania na stredných školách v Slovenskej republike***

**Študijný odbor: Odborová didaktika**

### **Aktuálnosť témy a štruktúra práce**

Autor vo svojej výskumnej činnosti sa už dlhodobo venuje problematike ekonomického vzdelávania aj v rámci stredných škôl s dôrazom na efektívizáciu tohto edukačného procesu. Jeho primárnou ambíciou je prostredníctvom predloženej habilitačnej práce zodpovedať na otázku, či prispela školská obsahová reforma k očakávanej zmene v obsahu ekonomického vzdelávania na stredných školách v smere redukcie rozsahu učiva v ekonomických predmetoch a najmä prispôsobenia jeho obsahu aktuálnym požiadavkám hospodárskej praxe.

Vychádzajúc z autorovho vedecko-výskumného profilu sa aj habilitačná práca zaoberá problematikou spätou s analýzou cieľov a obsahu ekonomického vzdelávania na stredných školách v Slovenskej republike. Habilitant svoju pozornosť sústredil na súčasné stredoškolské vzdelávanie, ktoré komparoval s uvedeným druhom vzdelávania pred školskou obsahovou reformou z roku 2008. Podrobne popísal ciele a obsah všeobecného ekonomického vzdelávania a odborného ekonomického vzdelávania a ich vývoj na vybraných druhoch stredných škôl, konkrétne na gymnáziách a stredných odborných školách.

Autor vo svojej habilitačnej práci pripomína, že stredné školy by tiež mali pripraviť žiakov v maturitných študijných odboroch na pokračovanie v štúdiu na vysokých školách. Aj z uvedeného dôvodu autor skúmal, ako vnímajú absolventi gymnázií a stredných odborných škôl svoju pripravenosť na bakalárske štúdium v študijných programoch ekonomického zamerania.

## **Hodnotenie obsahovej stránky**

Habilitačnú prácu autor koncipoval do piatich kapitol, dvoch teoretických a tri kapitoly tvoria empiriu (spolu 159 strán + prílohy). V rámci teórie bola pozornosť sústredená na analýzu vyučovacieho procesu a jeho základných prvkov s dôrazom na vyučovacie ciele. Autor pritom zdôrazňuje nevyhnutnosť väzby vyučovacích cieľov s obsahom učiva ako základný predpoklad úspešného vyučovacieho procesu.

V teoretickej časti bola pozornosť zameraná aj na druhy vyučovacích cieľov a ich vybrané taxonómie. Pozitívne hodnotím, že autor podrobne vymedzil a charakterizoval súčasť vzdelávacích programov určujúce ciele a obsah vyučovania na SŠ na Slovensku. V samostatnej teoretickej kapitole sa sústredil na ozrejenie jednotlivých funkcií výučby ekonomických predmetov na stredných školách v našom štáte. Najprv vymedzil a definoval postavenie stredných škôl v sústave škôl, aby následne mohol podrobne definovať ekonomické vzdelávanie na strednej škole. Poukázal tiež na proces výchovy a vzdelávania žiakov SŠ v rámci ekonomických predmetov. Zaoberal sa aj všeobecným ekonomickým vzdelaním ako významným výstupom ekonomického vzdelávania na všetkých druhoch a typoch stredných škôl.

Dve tretiny predloženého textu tvorí časť výskumná. Už tretia kapitola habilitačnej práce podrobne ozrejuje východiská a predpoklady realizovaného výskumu a tiež aplikáciu vybraných výskumných metód. Autor pritom vychádzal z ekonomického vzdelávania stredných škôl na Slovensku don roku 2008. Jasne vymedzil výskumný zámer i jeho etapizáciu. Zdôvodnil výber použitých výskumných metód.

V samostatnej kapitole (4. kapitola) habilitant podrobne a precízne analyzoval kurikulárne dokumenty pre ekonomické vzdelávanie v rámci gymnázií a stredných odborných škôl. Popísal reálny stav uvedeného edukačného procesu. Ekonomické vzdelávanie v rámci vybraných stredných škôl bolo definované v súčasnosti s porovnaním pred rokom 2008, teda pred reformou.

V ďalšej výskumnej etape habilitant analyzoval pripravenosť absolventov stredných škôl na štúdium v ekonomicky zameraných študijných programoch vysokých škôl. Autor predloženého textu vhodne pripomína, že ekonomické vzdelávanie by malo plniť všeobecnovzdelávaciu funkciu na všetkých stredných školách a zároveň odbornovzdelávaciu funkciu na stredných odborných školách realizujúcich vzdelávacie programy v odboroch vzdelávania s ekonomickým zameraním. Tento predpoklad už habilitant výskumne overoval v rokoch 2003 – 2005. Vtedy bol jeho výskumný zámer sústredený na všeobecné ekonomické vzdelávanie na základných školách a na stredných školách neekonomického zamerania.

Vychádzajúc z výskumných zistení i osobných skúseností autor habilitačnej práce uvádza, že v danom období bola situácia na stredných školách oveľa jednotnejšia, keďže pre jednotlivé študijné odbory a učebné odbory boli učebné plány aj učebné osnovy do nich zaradených predmetov stanovené štátom. Autor už vtedy odporúčal ekonomickému všeobecnovzdelávaciemu predmetu určitý rozsah a rámcový obsah učiva.

Vo výskume, ktorý autor realizoval v súčasnosti sa zaujímal o to, akým spôsobom sa naplňuje všeobecnovzdelávacia a odbornovzdelávacia funkcia výučby ekonomických predmetov na stredných školách. V tejto súvislosti upozornil, kde v rámci Slovenska je možné nadobudnúť ekonomické vzdelanie v rámci stredných škôl i vysokých škôl. Výskum autor realizoval prostredníctvom rozhovorov s respondentmi. Vzhľadom na súčasnú epidemiologickú situáciu to boli rozhovory prostredníctvom online formy v prostredí MS Teams, pričom išlo vždy o individuálne rozhovory so žiakmi vybraných stredných škôl.

Získané zistenia z rozhovorov mali poskytnúť východiskový pohľad na to, s akými problémami sa pri prechode zo strednej školy stretávajú študenti ekonomicky zameraných bakalárskych študijných programov a akým príčinám tieto problémy pripisujú. Autor výskumné zistenia podrobne interpretoval v kontexte formulovaných hypotéz, resp. výskumných zámerov. Graficky ich zaznamenáva v obrázkoch, ktoré vytvoril. V tomto kontexte sa zaujímal tiež o to, akým spôsobom sa uchádzači o štúdium ekonomického zamerania pripravovali na prijímacie skúšky na VŠ. Zaoberal sa tiež otázkou vplyvu osobnosti učiteľa na štúdium ekonomického zamerania respondentov. Jednotlivé zistenia autor konfrontuje s jeho osobnými skúsenosťami získanými z dlhoročnej pedagogickej praxe, navrhuje tiež podnetné odporúčania. Na základe uvedeného môžeme konštatovať, že výskumný zámer bol splnený.

### **Hodnotenie formálnej stránky**

K formálnej stránke predloženej habilitačnej práce nemám výhrady. Autor pri jej písaní vychádzal z aktuálnych relevantných dokumentov, ktoré správne cituje a parafrázuje.

### **Otázky k habilitačnej práci**

*Aký je osobný postoj autora habilitačnej práce k edukácii ekonomických predmetov v rámci stredných škôl?*

*V čom sú podľa neho najväčšie rezervy?*

Vychádzajúc z habilitačného spisu môžeme konštatovať, že Ing. Jaromír Novák, PhD. je skúseným vysokoškolským pedagógom s množstvom pedagogických i vedeckých aktivít. Jeho výstupy vykazujú spoluautorstvo 3 monografií, 17 vysokoškolských učebníc, 3 skrípt a početných vedeckých štúdií publikovaných na domácich i zahraničných fórach.

Záverom môžem zodpovedne konštatovať, že po dôkladnom preštudovaní habilitačnej práce i predloženého habilitačného spisu, navrhujem po úspešnej obhajobe Ing. Jaromírovi Novákovi, PhD. udeliť titulu docent v študijnom odbore Odborová didaktika.

V Prešove 18. 05. 2022

.....